

MENŠÍK, Miroslav: *Ochotnické divadlo ve sborech dobrovolných hasičů na okrese Havlíkův Brod. Rkp. 1998. 3 s. kART.*

ŽDÍRNICE, m. č. obce HORNÍ OLEŠNICE, o. Trutnov
1924 zal. *SDO Tyl*, Podvodnice. *DS MOB* divadlo v přírodě. 1931 zal. *DO Sokola*. Překážky ze strany starosty. 1932 výjimečně hrál divadlo i *SDH*. Od 1934 se jeviště přestěhovalo do většího sálu hospody U Ludvíkových. 1935 obnoven OS Tyl. 1938-1945 anexe k Německu. OS Tyl obnoven 1948.

INFORMACE pro MČAD: Mistopis okresu zprac. Martin Kalina. Rkp. 1998. kART.

RÝGROVÁ, Zina: Amatérské divadlo jako specifická kulturní aktivita ve volném čase. Se zvláštním zaměřením na okres Trutnov. Diplomová práce. Praha, FF UK, katedra teorie a řízení kultury 1989. 140 s. kART.
SOkA Trutnov: Spolkový katastr Trutnov 1946-1950; Obecní kronika 1923-1945.
SÚA: Podání českých DS 1856-1948. Soupis v databázi MČAD.

1958 LS NŠ.

INFORMACE pro MČAD Jan Merta. Rkp. 2002. PC ART.
Evidence odběratelů čas. Loutkářský zpravodaj 1958, vyd. KDO Hradec Králové.

ŽEBĚTÍN viz BRNO-ŽEBĚTÍN

ŽEBNICE, m. č. obce PLASY, o. Plzeň-sever
1907 první div. představení *SDH*. 1923 zal. *DS Jirásek*, člen ÚMDOČ. Stanovy obnoveny 1936 a 1940. Scházeli se nejen k nácviku představení, ale i ke čtení odb. čas. a na přednáškách, které pořádali z výměnků představení. Také udržovali knihovnu.

INFORMACE pro MČAD: Mistopis okresu zprac. Alena Svobodová. Rkp. 1998-2000. 20 s. PC ART.
HOLEC, Pavel: Počátky ochotnických divadel v našem kraji. Vlastivědný sborník Rakovnicka s Křivoklátskem a Kralovicka s Manětínem 1932, s. 75-76. M Mariánská Týnice.
OSM a půl století v plaské kotlině. Kapitola Ochotníci nejen na scéně. Plasy 1997. kART.
SOkA Plasy: Kronika.
SÚA: Podání českých DS 1856-1948. Soupis v databázi MČAD.

ŽEBRÁK, viz též SEDLEC, o. Beroun

1750 zaznamenáno první představení Umučení Páně. 1812 Krejčí Divíšek (Štěpánek), Zřízení města (Heimbacher?, pravděpodobně hra Thakmenes a Kyzimírka aneb Obležení a dobytí města Tangutu), Čtyři strážé na jednom stanovišti (Štěpánek). Hrál *soubor studentů* zásluhou Fr. Vyskočila, K. Mizery, Jar. Hněvk-

953 / Ochotníci na jevišti starého divadla před prospektovou dekorací, s. a.

954 / Jeviště se starou oponou představující Hradčany před přístavbou sv. Víta, 1890.

kovského aj., kteří studovali v Praze a vraceli se na prázdniny. Vliv na zal. měli i rodáci Šeb. Hněvkovský (1770-1847, básník a dramatik, vystudoval v Praze 1795, 1805-1826 radní v Ž.), Vojt. Nejedlý (1772-1844, básník, od 1825 děkan v Ž.) a Jan Nejedlý (1776-1834, prof. české řeči a literatury na pražské univerzitě). 1818 údajně premiéra Klicperovy prvotiny Čeští pytláci. (Žebřáčtí studenti bydleli s Klicperou ve stejném pražském bytě. Viděli, že Klicpera se něčím potají zabývá. V jeho nepřítomnosti otevřeli jeho kufr a rukopis mu sebrali. Doma hru rozepsali a nastudovali. Teprve po mnoha letech hru našel v archivu L. Vorel a starému Klicperovi ji vrátil.) 1819 Dvě slova (Štěpánek), několik repríz. 1834-1841 činnost ustala. Pouze 1837 veselohra Sládcí (K. J. Erben). Erben studoval společně s místním studentem Havlíkem a dojížděl za ním do Žebráka. Zde poznal svou budoucí manželku a patrně tuto hru napsal pro ni. K. Havlík jako student členem malostranského Kajetánského divadla vedeného Tylem, zkušenostmi z jeho činnosti podněcoval činnost místního DS. V té době spolek hostil i Puchmajera, Jungmanna, Chmelenského. H. v domě Pod podloubím, v hostinci U zlatého anděla. Po 1843 činnost znovu ochabla. 1850 Tvrdohlavá žena. 1862 zač. hrát v novém hostinci U českého lva. 1860 pokus vystavět arénu na hradě Točnick, 1872 v zahradě žebřáckého pivovaru. Spolupráce se spolkem Hlahol (zal. 1864). 1875 schváleny stanovy a název *SDO*. (Ladecký uvádí 1864.) Snažili se podporovat český život i mimo divadlo, např. se podíleli na ustavení fondu pro postavení průmyslové školy. Další léta poznamenána vzestupy i pády ODi. 1912 velkolepé oslavy 100 let ODi, Krejčí Divíšek, Zvíkovský rarášek. Slavnosti se zúčastnili významní hosté a pozvání dostali i rodáci v zahraničí. Činnost spolku neustala ani 1914-1918.

Po 1. svět. v. opět rozmach *SDO*, ročně průměrně 9 her. 1936 jako *SDO Jirásek*. H. české klasické a soudobé autory, i autory cizí. Dbalo se na vysokou uměleckou úroveň výkonů i r. Na poč. okupace 5 DS, kromě *SDO* též *DO Mládeže Církve československé*, *DO SK Ivo*, *DO Sdružení katolické mládeže*, mj. 1929 Sládcí, *DO Sokola*. 1940 se spojily a sehrály v průměru 8-10 představení ročně. 1939-1945 pokleslý zábavní repertoár, např. Vesnický hrdina, Propastno tmy, Sextánka, Omlazený dědeček, Na potoce za mlýnicí aj., starší česká veselohra Štolba, Šamberk, Svoboda, Viková-Kunětická, hodnotné hry současné, např. Zpovědník (Te-tauer), Svět bez oken (Tomanovi), česká klasika, např. Naši furianti, Stříbrný vítr. 1943 93 členů, z nich 46 činných.

